

การวิเคราะห์อนุภาคและความขัดแย้งที่ผสมผสานในนวนิยายชุดหิมวันต์ รัฐจวน

Analysis of Motifs and Inner Conflicts in Himmawanranjuan Series

สุประวีณ์ แสงอรุณเฉลิมสุข¹

Suprawee Saeng-Arunchalaemsuk¹

Received: 15 September 2023

Revised: 5 December 2023

Accepted: 14 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์อนุภาคที่ปรากฏในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน และเพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน ผลการวิจัยพบว่า อนุภาคในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร พบ 2 อนุภาค คือ อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ แบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่ สัตว์หิมพานต์ วิชยาธร คนธรรพ์ เทวดา และมักกะลีผล ส่วนอนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ พบ 2 ประเภท คือ ฤาษี และมนุษย์ผู้มีดวงจิตของสัตว์หิมพานต์ 2) อนุภาควัตถุหรือสิ่งของ 5 ประเภท ได้แก่ ของวิเศษของมนุษย์กึ่งเทวะ ของวิเศษที่มีอำนาจปกป้องคุ้มครอง ของวิเศษที่ได้จากสัตว์หิมพานต์ ของวิเศษที่เป็นพืชในป่าหิมพานต์ และของวิเศษที่เป็นเครื่องผูกมัดจองจำ 3) อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม พบ 6 อนุภาค ดังนี้ อนุภาคการสมพาสผิตรีชนชาติ อนุภาคการซ่อนตัว อนุภาคการแปลงร่าง อนุภาคการเกิดใหม่ อนุภาคประตูป่ามิตติ และอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการใช้เวทมนตร์

ด้านความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน พบเพียง 2 ตัวละคร ได้แก่ สิงห์ ตัวละครเอกจากนวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ มีความขัดแย้งที่ผสมผสานระหว่างความอ่อนโยน มีเมตตาและความเด็ดขาด และอิลวราช หรือ อิลวา จากนวนิยายเรื่องร้ายรักกินรา มีความขัดแย้งที่ผสมผสานระหว่างมีเมตตา อ่อนโยน และเป็นผู้ดุดันมีโทสะจริต ขณะที่ตัวละครเอกส่วนใหญ่ มักเป็นตัวละครแบบอุดมคติ มีความดีพร้อมในทุกด้าน จึงไม่ปรากฏด้านตรงข้ามที่เป็นความขัดแย้งที่ผสมผสานในตัวละครนั้นๆ

คำสำคัญ: อนุภาค, ความขัดแย้งที่ผสมผสาน, นวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University,

E-mail : suprawee@gmail.com

Abstract

This research aimed to analyze the motifs that appeared in the Himmawanranjuan series and the inner conflicts of the protagonists. The results indicate that the motifs that appear in the Himmawanranjuan series can be divided into three types: 1) Characters motifs, that can be divided into non-human motifs, which include himmapan animals, Hindu demigods, Gandharvas, angels, and tree bearing fruits in the shape of girls, and human motifs, which include hermits and humans with himmapan animal traits; 2) Magical object motifs, which include objects belonging to semi-divine non-humans, magical objects with protective powers, magical objects from himmapan animals, magical himmapan plants, and magical constraints; and 3) Event or behavior motifs, which include unnatural fornication, concealment, transformation, rebirth, dimensional portals, and magic event utilization.

Inner conflicts were present in two protagonists from the Himmawanranjuan series. Singha, from the novel Montra Rajasiha, displayed conflict between gentleness, graciousness, and decisiveness. Ilwaraj or Ilawa, from Rairak Ginnara, displayed conflict between graciousness, gentleness, and hot-temperedness. Most of the protagonists were ideal, well-suited, and showed no inner conflicts.

Keywords: Motifs, Paradoxes, Himmawanranjuan series

บทนำ

อนุภาค หมายถึง องค์ประกอบเล็กๆ ในนิทานเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษทำให้เกิดการจดจำ และเล่าสืบทอดต่อกันไป อนุภาคมักเป็นสิ่งที่แปลก สะดุดตา องค์ประกอบที่จัดเป็นอนุภาคแบ่งได้ 3 ประเภทคือ ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครที่คุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ยักษ์ นางฟ้า แม่มด เป็นต้น วัตถุสิ่งของ ได้แก่ วัตถุสิ่งของที่มีลักษณะพิเศษหรือแปลกผิดธรรมดา เช่น ตะเกียงวิเศษ ดาบวิเศษ เป็นต้น และเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ได้แก่ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ เช่น การแปลงร่าง การสาปคนทั้งเมือง เป็นต้น (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2551, หน้า 38-39)

อนุภาคจึงควรเป็นสิ่งที่เด่น ไม่ธรรมดา ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่น่าจดจำ ซึ่งพบได้ในนิทาน

พื้นบ้านทั่วไป มีเนื้อหาที่มหัศจรรย์ และมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากมาย แต่อย่างไรก็ตามไม่เพียงแต่ในนิทานเท่านั้น หากแต่ในปัจจุบันนวนิยายบางประเภทก็ปรากฏลักษณะที่เป็นอนุภาคได้ดังเช่น นวนิยายแนวจินตนิยาย ดังที่ สมเกียรติ รัชสมัย (2558, หน้า 22) ได้อธิบายว่า จินตนิยาย ปัจจุบันเรียกว่านวนิยายแฟนตาซี เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเน้นจินตนาการที่จะพาให้ผู้อ่านตื่นตื้นระทึกใจ และสนุกไปกับผู้แต่ง การผูกเรื่องของนวนิยายประเภทนี้จึงไม่มีเจตนาที่จะให้เป็นความจริง แต่ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ

นวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน เป็นนวนิยายแนวแฟนตาซี มีจุดเด่นคือการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับหิมพานต์ ซึ่งปรากฏในไตรภูมิพระร่วงมาใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญ นวนิยายชุดนี้ประกอบด้วยนวนิยายจำนวน 5 เรื่องจากนักเขียนนวนิยายจำนวน 5 คน ล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวหิมพานต์

ซึ่งมีทั้งเหล่าสัตว์หิมพานต์ชนิดต่าง ๆ เทวดา มักกะลีผลที่อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ได้เดินทางผ่านประตูมิติซึ่งเชื่อมต่อกันระหว่างป่าหิมพานต์กับโลกมนุษย์เข้ามาท่องเที่ยวยังโลกมนุษย์และมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ ขณะที่มนุษย์ก็สามารถเดินทางผ่านประตูมิตินี้เข้าไปยังป่าหิมพานต์ได้ เกิดความรักระหว่างมนุษย์กับชาวหิมพานต์ รวมถึงความรักระหว่างชาวหิมพานต์กับชาวหิมพานต์ต่างเผ่าพันธุ์ การที่ผู้เขียนได้นำเอาเรื่องราวในวรรณคดีมาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เป็นนวนิยาย ประกอบกับความมหัศจรรย์ที่ปรากฏในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนสะท้อนให้เห็นถึงอนุภาคที่เหมาะสมสำหรับศึกษาอนุภาคในนวนิยาย

นอกจากการศึกษาอนุภาคที่จะทำให้เข้าใจถึงลักษณะเด่นเป็นพิเศษที่ปรากฏนวนิยายแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจถึงตัวละครเอกได้อย่างลึกซึ้ง คือการศึกษาความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอก เพราะแท้จริงแล้วมนุษย์ไม่ได้มีลักษณะเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น หากแต่มีลักษณะที่เป็นคู่ตรงข้ามที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว ดังที่ Truong Thi Hang (2558, หน้า 248) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดปฐมภูมิว่าด้วยสองคุณลักษณะ ที่ตรงกันข้ามแต่สามารถประนีประนอมกันเพื่อสร้างความสมบูรณ์แก่องค์รวมนั้นปรากฏในสรรพสิ่งผ่านกาลและเทศะที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ประจักษ์ สายแสง และ Truong Thi Hang (2560, หน้า 12) ยังอธิบายว่าสรรพสิ่งในปฐพีโลกอยู่ภายใต้กฎของขั้วที่แตกต่างในลักษณะตรงกันข้าม หรือเป็นทวิภาวะระหว่างสองสภาวะที่ตรงกันข้ามที่นำสังเกต คือ สองภาคที่ขัดแย้งกันนั้นปรากฏอย่างควบคู่ในแบบผสมผสานเข้าด้วยกัน

จากแนวคิดอนุภาคและแนวคิดความขัดแย้งที่ผสมผสานข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อนุภาคและความขัดแย้งที่ผสมผสานในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน เพื่อวิเคราะห์อนุภาค

ที่ปรากฏในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน และการวิเคราะห์ความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกอันจะทำให้เข้าใจถึงตัวตนของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง และจะเป็นแนวทางในการศึกษานวนิยายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์อนุภาคที่ปรากฏในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน
2. เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาจากเอกสารหลักที่ใช้ในการวิจัยคือนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน 5 เล่ม ได้แก่ เรื่องนิมิตนาคาของ แก้วแต่ม, เรื่องมนตราราชสีห์ของ ลิซ, เรื่องมักกะลีที่รักของ ผักบุ้ง, เรื่องรำยรักกนิราของ ฉัญฉฎดา และเรื่องครุฑาล่าหัวใจของ สะมะเรีย สำหรับแนวคิดที่นำมาวิเคราะห์อนุภาคและความขัดแย้งที่ผสมผสาน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดดังนี้

1. แนวคิดอนุภาค ผู้วิจัยใช้แนวคิดการแบ่งอนุภาคเป็น 3 อนุภาค คือ 1) ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 2) วัตถุสิ่งของ ได้แก่ วัตถุสิ่งของซึ่งมีลักษณะพิเศษหรือแปลกผิดธรรมดา และ 3) เหตุการณ์หรือพฤติกรรม ได้แก่ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2551, หน้า 38-39)
2. แนวคิดความขัดแย้งที่ผสมผสาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดความขัดแย้งที่ผสมผสานของ Truong Thi Hang (2562, หน้า 129 และ 141) สรุปได้ว่าความขัดแย้งที่ผสมผสาน (paradox) ว่า ต่างจากความขัดแย้ง (conflict) เพราะความขัดแย้ง (conflict)

หมายถึงความผิดแผกแตกต่าง ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขให้ปัญหาคลี่คลายลง ขณะที่ความขัดแย้งที่ผสมผสาน (paradox) มีความเป็นทวิลักษณ์จะประกอบด้วยสองสิ่งสองส่วน หรือสองภาคที่ตรงกันข้าม แต่กลับปรากฏควบคู่ในลักษณะผสมผสานกลมกลืนและประนีประนอมซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์อนุภาคและความขัดแย้งที่ผสมผสานในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ การวิเคราะห์อนุภาคในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน และความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงอนุภาคตัวละคร

ประเภท	เรื่องที่ปรากฏอนุภาคตัวละคร				
	นิมิตนาคา	มนตราราชสีห์	มักกะลีที่รัก	ร้ายรักกินรา	ครุฑาล่าหัวใจ
1. อนุภาคตัวละครที่เป็นอมมุขย์					
1.1. สัตว์หิมพานต์	✓	✓	✓	✓	✓
1.2. วิทยาธร	-	✓	-	-	-
1.3. คนธรรพ์	-	-	✓	-	-
1.4. เทวดา	-	-	-	✓	-
1.5. มักกะลีผล	-	-	✓	-	-
2. อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ มีความสามารถพิเศษ หรือมีคุณสมบัติพิเศษ					
2.1. ฤาษี	-	✓	-	✓	-
2.2. มุขย์ผู้มีดวงจิตของสัตว์หิมพานต์	-	✓	✓	-	-

1.1.1 อนุภาคตัวละครที่เป็นอมมุขย์ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน พบอนุภาคตัวละครที่เป็นอมมุขย์แบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) สัตว์หิมพานต์ พบในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1.สัตว์หิมพานต์ พบ สัตว์กึ่งเทวะ ได้แก่ ครุฑ นาค เทวกินนร และสัตว์หิมพานต์อื่นๆ เช่น ราชสีห์ หงส์ สิงห์ผสมชนิดต่างๆ และเงือก

1. ผลการวิเคราะห์อนุภาคในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน อนุภาคในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุหรือ และอนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ดังนี้

1.1 อนุภาคตัวละคร ตัวละครในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษ โดยแบ่งตามลักษณะอนุภาคได้ 2 อนุภาค ได้แก่ อนุภาคตัวละครที่เป็นอมมุขย์ และอนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ มีความสามารถพิเศษ หรือมีคุณสมบัติพิเศษ ดังตารางต่อไปนี้

เป็นต้น 2) วิทยาธร เป็นอมมุขย์ผู้มีอำนาจวิเศษ พบในนวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ 3) คนธรรพ์ เป็นอมมุขย์มีหน้าที่เล่นดนตรีบำเรอเทวดา พบในนวนิยายเรื่องมักกะลีที่รัก 4) เทวดาพบในนวนิยายเรื่องร้ายรักกินรา และ 5) มักกะลีผล พบในนวนิยายเรื่องมักกะลีที่รัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ ที่เป็น สัตว์หิมพานต์: เกล็ดโกคิน จากนวนิยายเรื่อง มนตราราชสีห์

เกล็ดโกคิน เป็นชื่อของ ไกรสรนาคา ซึ่งเป็น 1 ในสิงห์ผสม ในนวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ ได้กล่าวถึง สิงห์ผสมว่า

สิงห์ผสมคือ ลูกของราชสีห์ไม่รักดี ที่ไปผสมกับสัตว์ต่างเผ่าพันธุ์ไม่ว่าเผ่าพันธุ์ที่ว่าจะ เป็นกะไร สูงส่งหรือต่ำต้อยกว่า ลูกที่เกิดออกมานั้น จักรับไปแต่ความเลวร้ายของพ่อแม่ หน้าตาจัก น่าเกลียดน่าชัง นิสัยดุร้าย อายุจักสั้น เป็นที่รังเกียจ เดียดฉิวกันไปทั้งหิมพานต์

(ลิข, 2557, หน้า 286)

ในนวนิยาย ได้กล่าวถึง ไกรสรนาคา ว่า เป็นสัตว์ผสมระหว่างสิงห์กับนาค มีตัวคล้ายสิงห์ หางเหมือนงู ตัวละครเกล็ดโกคินเป็นไกรสรนาคาที่ แปลงกายเป็นมนุษย์ชื่อโกคินเพื่อนบ้านที่คอยช่วย เหลือตาราภาเสมอ แต่ในความจริงแล้วเขาต้องการ ฆ่าและชิงหัวใจราชสีห์จากเธอแต่ทำไม่สำเร็จ เกล็ดโกคินจึงได้ตามตาราภาเข้าไปในป่าหิมพานต์และในตอนท้ายถูกเธอฆ่าตาย

1.1.2 อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ มีความสามารถพิเศษ หรือ มีคุณสมบัติพิเศษ ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน พบอนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติมีความสามารถพิเศษ หรือมีคุณสมบัติพิเศษ 2 อนุภาค ได้แก่ 1) ฤาษี เป็นผู้บำเพ็ญตบะในป่าหิมพานต์ มีฤทธิ์ มีอำนาจวิเศษ พบในเรื่องมนตราราชสีห์ และเรื่องร้ายรักกินรา และ 2) มนุษย์ผู้มีดวงจิตของสัตว์หิมพานต์ ได้แก่ มนุษย์ที่ได้รับการชุบชีวิตจากพญานาค และราชสีห์โดย

การแบ่งหัวใจให้ครึ่งหนึ่ง พบในนวนิยายเรื่อง นิมนตนาคา และเรื่องมนตราราชสีห์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ : อัญญา牟尼ฤาษี

อัญญา牟尼ฤาษี ในนวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ เป็นผู้เก่งกล้า มีฤทธิ์ บำเพ็ญตบะเพื่อสำเร็จมรรคผลแต่สุดท้ายก็เลือกที่จะสละเวลาเลี้ยงดูสิงห์เหมือนหลานแท้ๆ ซึ่งอัญญา牟尼ฤาษีได้ไปพบสิงห์ซึ่งกำลังถูกฤาษีตนหนึ่งฆ่าตามพ่อและแม่ จึงได้ขอชีวิตสิงห์ไว้และนำมาเลี้ยงดู ดังขอความว่า

เมื่อสิงห์น้อยอายุเพิ่มขึ้น ท่านปู่ก็สอนให้เขาอ่าน เขียน ร่ำเรียนสารพันวิชาแสนวิเศษและเพราะไผ่ดีเขาจึงเรียนรู้อะไรทุกอย่างได้รวดเร็ว ยังไม่ทันได้เติบโตใหญ่ สิงห์น้อยก็เจนจบวิชาขั้นพื้นฐานแล้ว

เรียกลม สร้างไฟ พังกสิณ เหาะเหินเดินอากาศ ดำดินหรือว่ายน้ำ สิงห์ล้วนแต่ชำนาญานานูเป็นที่พอใจของท่านปู่มาก เมื่อร่ำเรียนวิชาสำเร็จ ท่านปู่จึงประสิทธิ์ประสาทมนตราชั้นสูงให้สิงห์เรียนรู้อจนหมดสิ้น

(ลิข, 2557, หน้า 245)

ข้อความกล่าวถึง อัญญา牟尼ฤาษี ซึ่งเป็นผู้มีฤทธิ์และอำนาจวิเศษ ได้ทำให้สิงห์สามารถกลายร่างเป็นมนุษย์และได้สอนวิชาทั้งหมดที่ตนมีให้แก่สิงห์ซึ่งเป็นสัตว์หิมพานต์ ทำให้สิงห์กลายเป็นผู้มีอำนาจวิเศษเหนือราชสีห์ทั้งปวง

1.2 อนุภาควัตถุหรือสิ่งของ วัตถุหรือสิ่งของในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนที่มีลักษณะพิเศษหรือแปลก พบวัตถุสิ่งของวิเศษแบ่งได้ 5 อนุภาค ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงอนุภาควัตถุหรือสิ่งของ

ประเภท	เรื่องที่ปรากฏอนุภาควัตถุหรือสิ่งของ				
	นิมิตนาคา	มนตราราชสีห์	มักกะลีที่รัก	ร้ายรักกนิรา	ครุฑาล่าหัวใจ
1. ของวิเศษของอมมนุษย์กึ่งเทวะ	✓	-	-	✓	✓
2. ของวิเศษที่มีอำนาจปกป้องคุ้มครองเจ้าของ	-	-	-	✓	✓
3. ของวิเศษที่ได้จากสัตว์หิมพานต์	-	-	✓	✓	-
4. ของวิเศษที่เป็นพืชในป่าหิมพานต์	-	-	-	✓	✓
5. ของวิเศษที่เป็นเครื่องผูกมัดจองจำ	-	✓	-	-	-

อนุภาควัตถุหรือสิ่งของ ที่ปรากฏในในนวนิยายชุดหิมวันต์รัญจวนมีดังนี้ 1) ของวิเศษของอมมนุษย์กึ่งเทวะ พบ 5 ชนิด ได้แก่ ดวงจิตพญานาค ลูกแก้วสารพัดนึก ขนนกสีแดงของพญาเวนไตย แก้วมณี/ลูกแก้วกุมริน/ทับทิมแก้วใช้เดินทางระหว่างหิมพานต์กับโลกมนุษย์ และพระขรรค์ใช้ฝ่าแนวอำนาจมนตรีวิเศษ 2) ของวิเศษที่มีอำนาจปกป้องคุ้มครองเจ้าของ พบ 3 ชนิด ได้แก่ แหวนโลหิตวิเศษและสร้อยจี้รูปปิก 3) ของวิเศษที่ได้จากสัตว์หิมพานต์ พบ 2 ได้แก่ คือ น้ำตามายาของเหมราชใช้สร้างความทรงจำใหม่ และน้ำตาเงือกใช้รักษาอาการเจ็บป่วย 4) ของวิเศษที่เป็นพืชในป่าหิมพานต์ พบ 3 ชนิด ได้แก่ เทียนสวรรค์ ทำให้มีอายุยืน หญ้ากุกะ และรากบัวพันปี ช่วยฟื้นฟูร่างกาย และ 5) ของวิเศษที่เป็นเครื่องผูกมัดจองจำ พบ 2 ชนิด ได้แก่ ด้ายอาคมและเชือกอาคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง อนุภาควัตถุหรือสิ่งของ ประเภทของวิเศษที่ได้จากสัตว์หิมพานต์: น้ำตามายา

น้ำตามายา ปรากฏในนวนิยายเรื่องร้ายรักกนิรา ได้กล่าวถึง น้ำตามายาเป็นของวิเศษของพวกสัตว์หิมพานต์อย่างเหมราช ใช้สร้างความทรงจำใหม่ให้แก่มนุษย์ที่อยู่รอบกายในตอนที่เหมราชต้องการพานุจรีภรรยาของเขาซึ่งเป็นมนุษย์กลับ

ไปอยู่ในโลกมนุษย์ แต่นุจรีเข้ามาในป่าหิมพานต์หลายวันจนเวลาในโลกมนุษย์ก็ผ่านไปหลายปี เขาจึงจะใช้น้ำตามายาทำให้คนรอบกายมีความทรงจำว่าเขาและนุจรีเป็นสามีภรรยาที่ย้ายมาอยู่ใหม่ ดังข้อความว่า

เขาตัดสินใจใช้ น้ำตามายา ที่เป็นของวิเศษของพวกสัตว์อย่างเหมราช มันสามารถสร้างความทรงจำใหม่ให้แก่ทุกคนที่เจอเขากับนุจรี เขาคิดจะใช้สิ่งนี้สร้างความทรงจำใหม่ให้แก่มนุษย์ที่อยู่รอบกายและความทรงจำที่จะใส่ลงไปก็คือ เขากับนุจรีเป็นคู่สามีภรรยาที่ย้ายมาอยู่ใหม่

(ณัฐกฤตา, 2557, หน้า 328)

ข้อความแสดงให้เห็นว่า น้ำตามายาของเหมราชมีอำนาจในการสร้างความทรงจำใหม่ให้กับมนุษย์ที่เหมราชต้องการใส่ความทรงจำใหม่ให้ ทำให้เขาสามารถเข้าไปอยู่ในโลกมนุษย์ได้ทุกช่วงเวลา โดยไม่มีใครสงสัยในตัวเขาเลย

1.3 อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม เหตุการณ์หรือพฤติกรรมในนวนิยายชุดหิมวันต์รัญจวนที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะเด่นหรือพิเศษ มีจำนวน 6 อนุภาค ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงอนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม

ประเภท	เรื่องที่ปรากฏอนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม				
	นิมิตนาคา	มนตราราชสีห์	มักกะลีที่รัก	ร้ายรักกินรา	ครุฑาล่าหัวใจ
1. อนุภาคการสมพาสผิตธรรมชาติ	✓	✓	✓	✓	✓
2. อนุภาคการซ่อนตัว	✓	-	-	✓	✓
3. อนุภาคการแปลงร่าง	✓	✓	✓	✓	✓
4. อนุภาคการเกิดใหม่	-	✓	-	-	-
5. อนุภาคประตูข้ามมิติ	✓	✓	✓	✓	✓
6. อนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการใช้เวทมนตร์	✓	✓	✓	✓	✓

อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ปรากฏ
ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน ได้แก่

1) อนุภาคการสมพาสผิตธรรมชาติ หมายถึง การอยู่ร่วมหรือการร่วมประเวณีข้ามสายพันธุ์ ซึ่งถือว่าผิตธรรมชาติ พบ 5 รูปแบบ ได้แก่ การสมพาสระหว่างครุฑกับมนุษย์ การสมพาสระหว่าง กาศสิทธิ์กับมนุษย์ การสมพาสระหว่างวิทยากรกับ มนุษย์ การสมพาสระหว่างสิงห์กับสัตว์หิมพานต์ อื่นๆ การสมพาสระหว่างมักกะลีผลกับมนุษย์ การ สมพาสระหว่างมักกะลีผลกับชาวหิมพานต์ และ การสมพาสระหว่างเหมราชกับมนุษย์ 2) อนุภาค การซ่อนตัว หมายถึง การซ่อนตัวตอนที่แท้จริงของ ตัวละคร ซึ่งต้องการปิดบังสถานภาพเดิมของตน พบ 2 รูปแบบ ได้แก่ การซ่อนตัวจากมนุษย์เป็น มนุษย์ และการซ่อนตัวจากมนุษย์เป็นอมมนุษย์ 3) อนุภาคการแปลงร่าง หมายถึง การทำให้ร่างเดิม เปลี่ยนแปลงไปเป็นร่างอื่นที่ไม่ใช่ร่างเดิมที่เป็นอยู่ พบ 3 รูปแบบ ได้แก่ การแปลงร่างจากมนุษย์ เป็นมนุษย์ การแปลงร่างจากมนุษย์เป็นอมมนุษย์ จำพวกอื่น และการแปลงร่างจากมนุษย์เป็นอมมนุษย์ 4) อนุภาคการเกิดใหม่ หมายถึง การสิ้นชีวิตแล้ว ดวงวิญญาณของผู้นั้นได้ไปเกิดในร่างใหม่ พบตัว ละครเอกในเรื่องมนตราราชสีห์ชราภาพใกล้สิ้นอายุ ไข้ได้รับหัวใจราชสีห์กึ่งหนึ่งในพิธีชุบชีวิตทำให้

ร่างชรากลายเป็นทารก 5) อนุภาคประตูข้ามมิติ หมายถึง การเดินทางข้ามไปมาระหว่างโลกมนุษย์ กับหิมพานต์ นวนิยาย กล่าวถึง ประตูเชื่อมต่อ โลกมนุษย์กับหิมพานต์ซึ่งเป็นโลกคู่ขนานกัน 6) อนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการใช้เวทมนตร์ หมายถึง การบริกรรมถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้สำเร็จตาม ความต้องการ พบ เวทมนตร์ พบ 25 มนต์ร์ เช่น มนต์ร์รักษาสภาพความงาม มนต์ร์ชุบชีวิต มนต์ร์ แปลงร่าง คาถาเสกสิ่งของต่างๆ และมนต์ร์หยุด เวลา เป็นต้น

ตัวอย่าง เหตุการณ์หรือพฤติกรรม : อนุภาค ประตูข้ามมิติ

นวนิยายเรื่องมักกะลีที่รัก ปรากฏ 3 ตอน คือในตอนที่ กิณรแยงมักกะลีผลกับคนธรรมดา และ ตอนที่ปุเตวันเล่าถึงประตูมิติ กล่าวถึง บริเวณน้ำตก อินทรธนูศในช่วงประตูมิติเปิด ในคืนวันเพ็ญถ้ามี รุ่งจันทร์ตราใต้โค้งรุ่งคือประตูผ่านมิติมนุษย์หรือชาว หิมพานต์สามารถเข้าออกป่าหิมพานต์ได้ ขณะที่ ในครั้งที่แทนคุณจะพาที่รักกลับมายังโลกมนุษย์ ไม่มีสายรุ้งแต่คนธรรมดาที่ขอปรารถได้เสกรุ้งเพื่อให้ ทั้งคู่กลับมาได้ นอกจากนี้นวนิยายยังบอกวิธีการ เข้าไปยังป่าหิมพานต์ ดังข้อความว่า

“ว่ากันว่าวิธีการเข้าป่าหิมพานต์มีอยู่สอง วิธี หนึ่ง คือคนในพาเข้า สองคือการฝึกจิตบำเพ็ญ

เพียร จนได้อภิญญาห้า ซึ่งแน่นอนว่าไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ แต่ใครจะรู้... พี่แสงไปรอรุ่งจันทร์นานถึง 5 ปี อาจมีอะไรที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นกับพี่แสงก็ได้หรือไม่... ก็อาจถูกสัตว์ป่าทำร้ายไปจริงๆ อย่างที่ชาวบ้านว่า”

(ผักบุ้ง, 2557, หน้า 434)

เนื้อความกล่าวถึงเหตุการณ์ปู่ตะวันเล่าให้แทนคุณฟังว่ามนุษย์จะเข้าไปได้มีเพียง 2 วิธี คือมีผู้ที่อยู่ในหิมพานต์พาเข้าไปหรือไม่ก็ต้องฝึกจิตบำเพ็ญเพียรจนได้อภิญญาห้าเท่านั้น

สรุปว่านวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน ปรากฏทั้งอนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุหรือสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม โดยผู้เขียนได้นำรายละเอียดและลักษณะของหิมพานต์จากไตรภูมิพระร่วงมาสร้างนวนิยาย โดยใช้ตัวละครที่เป็นสัตว์หิมพานต์เป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่อง ดังตัวอย่าง ราชสีห์ทั้งสี่ในไตรภูมิพระร่วง ดังนี้ พระญาติไทย (2554, หน้า 39-40) กล่าวว่า ราชสีห์นั้นมี 4 สิ่ง สิ่งหนึ่งชื่อดิณสิงหะ สิ่งหนึ่งชื่อกาลสิงหะ สิ่งหนึ่งชื่อบันฑระสิงหะ สิ่งหนึ่งชื่อไกรสรสิงหะฯ อันว่าดิณสิงหะนั้นมีตนมันตั้งปีกนกเขาย่อมกินแต่หญ้าเป็นอาหาร กาลสิงหะนั้นดำดั่งวัวดำย่อมกินหญ้าเป็นอาหาร บันฑระสิงหะนั้นมีตนเหลือองดังใบ ย่อมกินเนื้อเป็นอาหาร เป็นต้น ซึ่งราชสีห์ทั้งสี่นี้ผู้เขียนได้ใช้เป็นตัวละครสำคัญในเรื่องมนตราราชสีห์ ทำให้อนุภาคที่ปรากฏในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนมีความน่าสนใจ และยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างวรรณกรรมกับคติชนได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

2. ผลการความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน

การวิเคราะห์ความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์

รัฐจวน ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับ ความขัดแย้งที่ผสมผสาน ตามแนวคิดของ Truong Thi Hang (2562, หน้า 129 และ 141) ซึ่งสรุปได้ว่า ความขัดแย้งที่ผสมผสาน (paradox) มีความเป็นทวิลักษณ์จะประกอบด้วยสองสิ่งสองส่วน หรือสองภาคที่ตรงกันข้าม แต่กลับปรากฏควบคู่ในลักษณะผสมผสานกลมกลืนและประนีประนอมซึ่งกันและกัน จากการวิเคราะห์นวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนพบว่า ตัวละครเอกที่มีลักษณะตรงตามแนวคิดความขัดแย้งที่ผสมผสานมีเพียง 2 ตัว ดังนี้

2.1 ความขัดแย้งที่ผสมผสานในตัวละครสิงห์ คือ ความอ่อนโยน มีเมตตาความซึ่งมีความขัดแย้งที่ผสมผสานกับความเด็ดขาด

สิงห์ สิงห์เป็นตัวละครเอกฝ่ายชายในนวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ สิงห์เป็นภาพสีหะซึ่งเป็น 1 ใน 4 เผ่าพันธุ์ราชสีห์ สิงห์เป็นก่าพราตั้งแต่เล็ก หลังจากที่พ่อแม่ของเขาตาย ตาของเขาซึ่งเป็นผู้นำของของภาพสีหะก็ผลักไสเขาให้ไปอยู่กับท่านอัญญา牟尼ซึ่งเป็นญาติที่เก่งกล้า สิงห์จึงห่างจากเผ่าพันธุ์ใช้ชีวิตแบบมนุษย์และเกลียดตาของเขามาก ต่อมาเขาได้พบกับมนุษย์ผู้หญิงชื่อดาวและเกิดความรักกัน ทั้งคู่อยู่ด้วยกันจนเธอใกล้สิ้นอายุขัย สิงห์ได้ทำพิธีชุบชีวิตให้ดาวโดยแบ่งหัวใจราชสีห์ครึ่งดวงวางทับหัวใจของเธอ ร่างหญิงชราของดาวได้กลายเป็นทารกที่มีหัวใจครึ่งหนึ่งเป็นหัวใจราชสีห์ แต่ผู้นำราชสีห์ทั้ง 4 เผ่าพันธุ์ได้มาพรากเธอไปและกักขังเอาไว้ในถ้ำ สิงห์ต้องต่อสู้ป้องกันเหล่าสิงห์ผสมที่จ้องทำร้ายและชิงหัวใจราชสีห์ที่อยู่ในตัวคนรักของเขา และทำทุกวิถีทางจนได้คนรักกลับคืนมาหิมพานต์อีกครั้ง เพื่อให้เธอระลึกชาติและจำเขาได้

ด้านความอ่อนโยน มีเมตตา ปรากฏในตอนที่สิงห์พบดาวซึ่งเป็นมนุษย์ที่ถูกวิทยากรชื่อจามรผู้โหดเหี้ยมเขี่ยนตี เธอถูกจามรใช้ด้ายอาคมรัดตัวเธอและใช้แส้ฟาดลากเธอจนไม่มีแรงเดินตาม

จามรจึงคิดจะใช้แส้ฟาดให้ตาย สิงห์เห็นเธอถูกทำร้าย แม่ไม่รู้จึกกันมาก่อนแต่ด้วยความที่มีจิตใจดี มีเมตตา เขาจึงเข้าไปช่วยชีวิตเธอ ดั่งข้อความในตอนี่ตารกาฝันเห็นอดีตชาติของเธอ ความว่า

ใจของตารกาแทบจะขาดเมื่อรู้ว่าเจ็บหนนี้คงเป็นเจ็บสุดท้ายที่เด็กสาวจะได้รับ ทว่าก่อนที่ปลายแส้จะสะบัดฉีกร่างที่นอนหายใจรยรินออกจากกันเป็นสองซีก ผู้ชายคนหนึ่งก็คว้าปลายแส้นั้นเอาไว้

ตารกามองมือที่คว้าปลายแส้เอาไว้ไล่ขึ้นไปยังแขนสีทองแดง และก็เห็น...เขานั้นเอง ผู้ชายที่ลักพาเธอมา เขามาช่วยเด็ก!

(ลิข, 2557, หน้า 98)

ข้อความในตอนี่นี้ กล่าวถึงตารกา ซึ่งยังจำไม่ได้ว่าในอดีตชาติเธอชื่อดาวเป็นเมียของสิงห์ เมื่อสิงห์พาเธอหนีจากพวกสิงห์ผสมเข้ามาในป่าหิมพานต์ เธอคิดว่าเขาเป็นคนร้ายลักพาตัวเธอ หลังจากนั้นเธอได้ฝันเห็นตัวเองในอดีตชาติ ที่สิงห์มาพบดาวถูกจามรทำร้ายและกำลังจะฆ่าเธอ เขาได้ช่วยชีวิตเธอไว้และพาเธอมารักษาตัว ดังความว่า

“เป็นอย่างไรบ้าง ไม่ต้องร้องไห้แล้วเจ้าอดทนเอาไว้ อย่าเพิ่งตาย อดทนไว้”

เสียงเขานุ่มนวล เต็มไปด้วยความห่วงใยและอาทรอย่างจริงใจ ตารกาเห็นเด็กสาวคนนั้นร้องไห้ออกมาเจี๊ยบๆ ก่อนชายร่างสีทองแดงซึ่งเต็มไปด้วยมัดกล้ำสมบูรณ์แบบจะอุ้มร่างของคนเจ็บขึ้นมาแล้วพาเหาะขึ้นไปบนฟ้า

(ลิข, 2557, หน้า 99)

เนื้อความกล่าวถึง สิงห์ซึ่งมีความเมตตาและอ่อนโยน ช่วยชีวิตดาวมมนุษย์ที่เขาไม่เคยรู้จัก

และยังพาไปรักษาจนหายดี เขาพูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวลและปฏิบัติต่อเธออย่างดี ไม่ใช่อย่างนายกับทาสเหมือนที่จามรทำ

ด้านความเด็ดขาด ปรากฏในตอนี่สิงห์ถูกขังไว้ในถ้ำได้ทำลายปวงมนตราของราชสีห์ทั้ง 4 เพื่อไปช่วย ตารกา หรือ ดาว เมียในอดีตชาติของเขา ทำให้ราชสีห์ทั้ง 4 มาปรากฏที่ลานมนตรา สิงห์ได้ขอสมมาแล้วประกาศว่าตนได้รับโทษถูกกักขังตามที่เคยทำผิดแล้ว และเห็นว่าสมควรแก่เวลาที่พ้นโทษแล้ว ทำให้ราชสีห์ทั้ง 4 เห็นว่าเขาเป็นราชสีห์นอกคอกจึงย่างเข้าไปหาเขา สิงห์เห็นเช่นนั้นก็พร้อมจะต่อสู้ ดังข้อความว่า

เพราะเชื่อในนิมิตมฤคินทร์จึงตัดสินใจส่งกระแสดิจไปยังเจ้าสิงห์ผู้ดีอรัน ‘หาก เจ้าเลือกละจากฝูงไปเช่นนี้แล้วก็จะอยากกลับมาอีก เจ้ามิใช่ราชสีห์อีกต่อไป เจ้านอกคอก ข้าขอขับไล่เจ้าออกไป’

สิงห์หยุดหมุนทวนในบัดดลเมื่อได้ยินคำสั่งนั้น เขายิ้มจนเห็นฟันขาวเรียงเรียบ แบบมนุษย์พยักหน้าอย่างยินดีที่ถูกไล่ออกจากฝูง ราชสีห์ซึ่งอยู่ในร่างของชายหนุ่มกระโดดเพียงเบาๆ ร่างสูงโปร่งเกาะลอยขึ้นไปบนฟ้า แล้วหายลับไปยังรวดเร็ว

(ลิข, 2557, หน้า 64-65)

เนื้อความแสดงให้เห็นถึงความเด็ดขาดของ สิงห์ ที่ยอมรับกฎของราชสีห์แล้ว เมื่อทำผิดก็ยอมถูกลงโทษแล้วจึงต้องการออกไปช่วยเมียของเขาแต่ราชสีห์ทั้ง 4 ไม่ยอมสิงห์จึงพร้อมจะต่อสู้ แต่มฤคินทร์เห็นนิมิตว่าอนาคตของสิงห์จึงปล่อยไปพร้อมขู่ว่าหากเลือกออกจากฝูงแล้วก็อย่ากลับมาอีกและจะไม่ไ้ราชสีห์อีกต่อไป ด้วยความเด็ดขาดของเขาจึงยอมตัดขาดจากเผ่าพันธุ์และยอมรับแล้วจากไปในทันที

และยังปรากฏในตอนี่สิงห์เห็นดาวถูก

วิทยากรชื่อจามรเขียนตีทำร้ายและกำลังจะฆ่าเธอ เขาได้เข้าไปช่วยดาว ทำให้จามรโกรธ และกล่าวว่า เขาเป็นสัตว์หน้าขน ดังความว่า

“นายหมวดใจร้ายผงะเมื่อแสบของมันผ่า สัตว์หน้าขนตนนี้ให้ขาดเป็นหลายท่อนมิได้ตั้งใจ คิด มันเริ่มคิดแล้วว่าทำการหนีไปพร้อมความอับอายกับการสู้เพื่อศักดิ์ศรีตนอะไรสำคัญกว่า

แต่มันคิดยังไม่ทันจบ ผู้ที่มันเรียกขานว่า สัตว์หน้าขนก็พุ่งเข้ามาหา และใช้กรงเล็บฉีกร่างของมันออกเป็นสองซีก

หมวดของจามรวิทยากรผู้มีแสบและด้ายลง อาคมเป็นอาวุธยังคงกระดิก และกระดิกอยู่แบบนั้น แม้มันจะไม่หายใจอีกต่อไปแล้ว

(ลิข, 2557, หน้า 98-99)

เนื้อความแสดงให้เห็นว่า สิงห์ เป็นผู้ที่รัก ศักดิ์ศรีและมีความเด็ดขาด เขาไม่พอใจที่จามร เรียกเขาว่าสัตว์หน้าขน สิงห์คำรามเสียงดังจน จามรปิดหู แต่เมื่อจามรใช้แสฟาดเพื่อจะผ่าร่าง ของสิงห์ออกเป็นหลายท่อน แต่ด้วยความที่สิงห์ เป็นผู้เก่งกล้ามาก แสบของจามรจึงทำอะไรเขาไม่ ได้ สิงห์จึงฆ่าจามรด้วยการใช้กรงเล็บฉีกร่างของ เขาออกเป็นสองซีก

เมื่อพิจารณาความขัดแย้งที่ผสมผสาน ระหว่างความอ่อนโยน มีเมตตาและความเด็ดขาด ในตัวละครสิงห์แล้วจะเห็นว่า สิงห์เป็นผู้มีเมตตา ช่วยเหลือผู้ที่ถูกทำร้ายและอ่อนโยนต่อผู้หญิง เวลา ที่อยู่กับดาวเขาจะอ่อนโยนกับเธอเสมอ แต่เวลาที่ อยู่ต่อหน้าศัตรู หรือผู้รุกราน เขาจะเป็นคนเข้มแข็ง เด็ดขาด ไม่ยอมอ่อนข้อต่อผู้ใด ความอ่อนโยน มี เมตตาและความเด็ดขาดในตัวของสิงห์ ส่งผลให้ เขาเป็นราชสีห์ที่มีคนรักและเป็นที่น่าเกรงขาม ซึ่ง ในที่สุดจะได้เป็นผู้นำในหมู่ราชสีห์ทั้งสิ้น

2.2 ความขัดแย้งที่ผสมผสานในตัวละคร

อิลวา หรือ อิลวราช คือมีเมตตา อ่อนโยน ซึ่งมีความขัดแย้งที่ผสมผสานกับเป็นผู้ดุดันมีโทสะจริต

อิลวราช หรือ อิลวา เป็นตัวละครเอกในนวนิยายเรื่องร้ายรักกินรา อิลวราชเป็นเทวकिनอร์สของท้าวสครเศศผู้ครองเมืองเทวนาทकिनอร์ พระราชบิดาต้องการให้อิลวราชเข้าพิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงเมืองจันทकिनอร์แต่เขาปฏิเสธทุกครั้ง จนถึงครั้งที่ 13 เขาได้หนีไปอยู่ในโลกมนุษย์กับเหมราชเพื่อนของเขา อิลวราชเป็นผู้มีสมณนามว่า มายาจันทรราช เนื่องจากเป็นผู้ช่วยครุฑมานโอรสของพญาเวไนยไฟพญานาคในศึกครุฑยุคนาค ในขณะที่พระราชทานกำลังกินพระจันทร์เขาได้บินผ่านพระจันทร์พอดี ทำให้เกิดภาพที่น่ากลัว ชื่อเสียงความน่ากลัวและดุดันของอิลวราช ทำให้มัลลียะเวาเรศผู้ที่จะต้องเข้าอภิเษกสมรสด้วยความหวาดกลัวจึงหนีไปอยู่ในโลกมนุษย์ อิลวราชใช้ชื่อว่า อิลวา เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์ เขาและเหมราชได้พบกับผู้หญิงที่สวยงามชื่อ มะลิ แต่เธอเป็นคนแปลกเพราะเธอไม่รู้จักอะไรในโลกมนุษย์หลายอย่าง พวกเขาสงสัยว่าเธอเป็นชาวหิมพานต์และให้อาศัยอยู่ด้วยในฐานะคนรับใช้

ด้านมีเมตตา ปรากฏใน 2 ตอน ตอนแรกคือตอนที่ เหมราชได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้แย่งชิงพื้นที่ในป่าหิมพานต์ อิลวราชกำลังบินไปโลกมนุษย์ผ่านมาพบเข้าจึงให้ความช่วยเหลือ ดังความว่า

ครั้งแรกที่พวกเขาเจอกัน วันนั้นเป็นวันที่ฝนตกพรำๆ ณ ป่าทิศตะวันออกอันเป็นจุดเริ่มต้นของมิติที่ถูกซ่อนไว้ภายใต้อำนาจศักดิ์สิทธิ์และความพิศวง เหมราชได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้แย่งชิงพื้นที่ในป่า ทำให้ต้องถอยร่นออกมาอยู่สุดผืนป่า อิลวาหรือเจ้าชายอิลวราช ที่บินผ่านมาเพราะตั้งใจจะออกไปเที่ยวเล่น ณ เมืองมนุษย์ต้องชะงักเมื่อเห็นเหมราชบาดเจ็บ

ในวันนั้น อิลวา ได้ช่วยรักษาอาการบาดเจ็บ

เจ็บของเหมราช แล้วจากนั้นทั้งสองก็กลายเป็น
สหายกัน มันอาจเนิ่นนาน แต่สำหรับพวกเขาแล้ว
มันไม่นานเลยสักนิด

(ณัฐกฤตา, 2557, หน้า 16)

ข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึง ความ
เมตตาของอิลวราช แม้ว่าเขาจะไม่เคยรู้จักกับเหม
ราชซึ่งเป็นสัตว์หิมพานต์ชนิดหนึ่งที่ต่างกับเขา แต่
เขาก็เข้าไปช่วยรักษาอาการบาดเจ็บให้

ตอนที่ 2 ปรากฏในตอนี่ อิลวราชเอา
สร้อยโลหิตวิเศษมาที่ค้อมครองมาลัยเขาเรศ หรือ
มะลิให้เหมราชไปสืบว่าแท้ที่จริงแล้วเธอคือใคร
จึงทำให้เธออ่อนแอลงเพราะชาวหิมพานต์ที่ไม่ใช่
สัตว์กึ่งเหาะจะไม่สามารถอยู่ในโลกมนุษย์ได้นาน
และจะตายในที่สุด ทำให้เขาสงสัยว่ามะลิอาจจะ
เป็นชาวหิมพานต์จึงคิดช่วยชีวิตเธอด้วยการให้
ครุฑมานช่วยไปขโมยหญ้ากุกสะมาให้มะลิกิน ดัง
ความว่า

“ก็ได้อำนาจไปเอาให้ แต่เรื่องนี้เจ้าต้องรับ
ผิดชอบนะ หากพญาคัททันต์พิโรธ ขึ้นมาและเทพ
หิมพานมาไล่เบียดถามเอาทั้งข้า ข้าจะโยนไปที่เจ้า”

“ถึงข้าจะไม่ยินดี แต่ก็จะรับไว้ด้วยความ
ผิดของตัวเอง” อิลวา ตอบตกลงแล้ว มองครุฑมา
นที่บินจากไปอย่างรวดเร็ว พลั้บร่างครุฑหนุ่ม
ไปแล้ว ชายหนุ่มก็กลับสู่พื้นดินที่เหมราชยืนรออยู่
พร้อมกับบอกอย่างยินดีว่า “ข้าบอกแล้วว่าข้าไม่มี
ทางปฏิเสธ”

(ณัฐกฤตา, 2557, หน้า 170)

เนื้อความกล่าวถึง ครุฑมานจ่ายอมไป
ขโมยหญ้ากุกสะของพญาคัททันต์ มาให้อิลวราชแต่
มีข้อแม้ว่าอิลวราชจะต้องรับผิดชอบกับผลการก
กระทำนี้ ซึ่งอิลวราชรับปากเพราะความเมตตาที่มี
ต่อมะลียากให้เธอรอดชีวิต จึงจะยอมรับผิดชอบ

ทั้งหมด

ด้านความอ่อนโยน ปรากฏในตอนี่มะลิ
ถูกนิรโทษซึ่งแอบชอบอิลวราชผลัดก้นน้ำเพราะคิด
ว่ามะลิชอบอิลวราช อิลวราชได้มาช่วยไว้ทัน แต่
ร่างกายของมะลิอ่อนแอมากเธอจึงนอนหลับไป
สองวัน อิลวราชคอยดูแลเธออย่างใกล้ชิดตลอดเวลา
ตั้งความว่า

ความนุ่มสบายและความอบอุ่นแผ่ซ่าน
ไปทั่วเรือนร่าง ความรู้สึกเลื่อนรางบอกมะลิว่ามีวง
แขนของใครคนหนึ่งโอบกอดหล่อนไว้ ความหนาว
เย็นของผิวน้ำเริ่ม แปรเปลี่ยนเป็นความอบอุ่น

‘ใครนะ’ มะลิพึมพำถามในใจ เปลือกตา
หนักอึ้งแทบลืมไม่ขึ้น แดกยังคงพยายามฝืนลืมตา
ให้ได้ เพราะอยากรู้ว่าเจ้าของวงแขนอบอุ่นนี้เป็น
ใครกัน

(ณัฐกฤตา, 2557, หน้า 202)

เนื้อความแสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยน
และห่วงใยของอิลวราชที่มีต่อมะลิ นอกจากนี้เขายัง
ยังแสดงความอ่อนโยนหลังจากเธอฟื้นด้วยการ
ดูแลเอาใจใส่

ขณะที่ด้านเป็นผู้ดูดันมีโทสจริต นั้น
ปรากฏในตอนี่กล่าวถึง ชาวหิมพานต์ทราบถึง
ความดูดันนำหวาดกลัวของอิลวราชจนได้สมญา
นามว่า มายาจินทคราส และในตอนี่เหมราชพูด
เหยยอิลวราชเมื่อครั้งที่มะลิเดินตัดหน้ารถ เธอล้ม
ลงและสลบไป อิลวราชคิดว่าเหมราชขับรถชนเธอ
จึงถามเหมราชว่าขับรถชนเธอหรือไม่ ดังข้อความ
ว่า

“แล้วเจ้าเห็นบาดแผลบนตัวนางหรือเปล่า
ล่ะ” ด็อกเตอร์หนุ่มย้อนถามกลับมา

“อย่ายั่วโมโหข้า เหมราช” ชายหนุ่มเอ่ย
เตือนเสียงเริ่มขรึม บอกให้รู้ว่าแม้จะ เป็นสหาย
แต่สถานะที่แตกต่างกัน บางครั้งทำให้เขามีเส้น

แบ่งที่ห้ามล้ำอย่างเด็ดขาด เส้นเส้นแบ่งนี้ก็รวมไปถึงอารมณ์ของเขาด้วยที่ไม่ควรเหยียดมากหากไม่อยากให้เกิดเรื่องขึ้นมา

(ณัฐกฤตา, 2557, หน้า 21-22)

เนื้อความกล่าวถึง เหมราชที่มีความเกรงกลัวอิศวรราช ถึงแม้ว่าจะเป็นเพื่อนสนิทกันก็ตาม แต่เหมราชยังต้องคอยระวังคำพูดไม่ให้สร้างความไม่พึงพอใจแก่อิศวรราช เพราะอิศวรราชเป็นเทวकिनรที่ไม่ควรเข้าเหยียดให้โมโหเพราะอาจทำให้อายุสั้นลงได้ สะท้อนถึงการเป็นผู้ที่ดูต้น มีโทสจริตของอิศวรราช

เมื่อพิจารณาเมตตา อ่อนโยน ซึ่งมีความขัดแย้งที่ผสมผสานกับเป็นผู้ดูต้นมีโทสจริตของอิศวรราช หรืออิศวรราชเป็นผู้ที่มีความเมตตา ต่อผู้อื่นและมีความอ่อนโยน ฉะนั้นจึงมีเพื่อนรักอย่างเหมราช และมีเสน่ห์ทำให้ผู้หญิงที่อยู่ใกล้ชดชอบ ขณะเดียวกันอิศวรราชก็เป็นผู้ดูต้นมีโทสจริต จนไม่มีใครกล้าเหยียดหรือพูดหยอกล้อมากเกินไป เพราะเขาดูต้นและไม่เกรงกลัวผู้ใด

สรุปความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน พบว่าตัวละครเอกทั้ง 5 เรื่อง รวม 10 ตัวละคร ปรากฏตัวละครเอกที่มีลักษณะตรงตามแนวคิดความขัดแย้งที่ผสมผสานมีเพียง 2 ตัว ได้แก่ สิงห์ ตัวละครเอกจากนวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ มีความขัดแย้งที่ผสมผสานระหว่างความอ่อนโยน มีเมตตา และความเด็ดขาด และอิศวรราช จากนวนิยายเรื่องร้ายรักกินรา มีความขัดแย้งที่ผสมผสานระหว่างมีเมตตา อ่อนโยน และเป็นผู้ดูต้นมีโทสจริต เห็นได้ว่าตัวละครสิงห์และอิศวรราช แม้จะเป็นผู้ที่มีความอานาจวิเศษสูง หากแต่ตัวละครทั้งสองก็มีด้านความอ่อนโยนและเมตตา เหมือนกันส่งผลให้เป็นที่รักต่อผู้ใกล้ชิด ขณะเดียวกันก็มีอีกด้านที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความยำเกรง คือความเด็ดขาดและ

เป็นผู้ดูต้นมีโทสจริต โดยลักษณะทั้งสองด้านที่ปรากฏควบคู่กันนี้แม้จะมีลักษณะที่ขัดแย้งกันแต่กลับผสมผสานกันอย่างลงตัว ส่งผลต่อตัวละครสิงห์และอิศวรราช ซึ่งผู้เขียนได้ปูพื้นฐานไว้ว่าจะได้เป็นผู้นำที่ดีของเผ่าพันธุ์ในภายภาคหน้า

สรุปและอภิปรายผล

ด้านอนุภาคตัวละคร ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ แบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่ สัตว์หิมพานต์ วิยาธร คนธรรพ์ เทวดา และมักกะลีผล ส่วนอนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ มีความสามารถพิเศษ หรือมีคุณสมบัติพิเศษ พบ 2 จำพวก ได้แก่ ตัวละครที่มีเวทมนตร์คาถา และมนุษย์ผู้มีความจิตของสัตว์หิมพานต์ ด้านอนุภาควัตถุสิ่งของวิเศษ มี 5 จำพวก คือ ของวิเศษของมนุษย์กึ่งเทวะ ของวิเศษที่มีอำนาจปกป้องคุ้มครอง ของวิเศษของสัตว์หิมพานต์ ของวิเศษที่เป็นพืชในป่าหิมพานต์ และของวิเศษที่เป็นเครื่องผูกมัดจองจำ ส่วนด้านอนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม พบว่าเหตุการณ์หรือพฤติกรรมในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะเด่นหรือพิเศษ มีจำนวน 6 ประเภท ได้แก่ อนุภาคการสมผัสผิดธรรมชาติ อนุภาคการซ่อนตัว อนุภาคการแปลงร่าง อนุภาคการเกิดใหม่ อนุภาคประตูข้ามมิติ และอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการใช้เวทมนตร์

ความขัดแย้งที่ผสมผสานที่ปรากฏในตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน พบว่าตัวละครเอกทั้ง 5 เรื่อง ปรากฏตัวละครเอกที่มีลักษณะตรงตามแนวคิดความขัดแย้งที่ผสมผสานมีเพียง 2 ตัว ได้แก่ สิงห์ ตัวละครเอกฝ่ายชายจาก นวนิยายเรื่องมนตราราชสีห์ เป็นผู้ที่มีความอ่อนโยน มีเมตตา ซึ่งมีความขัดแย้งที่ผสมผสานกับความเด็ดขาดและอิศวรราช หรือ อิศวร ตัวละครเอกฝ่ายชายจาก นวนิยายเรื่องร้ายรักกินรา เป็นผู้ที่มีเมตตา อ่อนโยน

ซึ่งมีความขัดแย้งที่ผสมผสานกับเป็นผู้จุดด้นมีโทส จริต สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของผู้เขียนว่าตัวละครเอกไม่จำเป็นต้องเป็นตัวละครแบบอุดมคติที่ต้องดีพร้อมในทุกด้าน เพราะในความเป็นจริงมนุษย์ไม่ได้มีเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งที่ผสมผสานนั้นกลับส่งผลดีต่อตัวละครอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนมักเป็นตัวละครแบบอุดมคติตัวละครเอกฝ่ายหญิงก็จะมีรูปร่างหน้าตาที่สวยงามกว่าผู้ใด มีจิตใจ และนิสัยดี ขณะที่ตัวละครเอกฝ่ายชายก็จะมีรูปร่างหน้าตาดี เก่ง กล้ามีความสามารถ และมีจิตใจดี จึงไม่ปรากฏด้านตรงข้ามที่เป็นความขัดแย้งที่ผสมผสานในตัวละครนั้นๆ

นวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนเป็นนวนิยายชุดที่นำเอาเรื่องเล่าเกี่ยวกับหิมพานต์โดยนำตัวละครซึ่งเป็นชาวหิมพานต์ที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วง หรือเรื่องเล่าพื้นบ้านที่เล่าต่อๆ กันมา เช่น พญาครุฑ พญานาค คนธรรพ์ มักกะลีผล เป็นต้น มาเขียนให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ โดยใช้กลวิธีการสร้างให้ตัวละครที่เป็นชาวหิมพานต์ได้เข้ามาในโลกมนุษย์และแปลงกายเป็นมนุษย์ มีการปรับตัวใช้ชีวิต ประกอบอาชีพ แต่งกายรวมถึงการใช้ภาษาเช่นเดียวกับคนในยุคปัจจุบัน การสร้างตัวละครและเนื้อเรื่องให้เข้ากับยุคสมัยสะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดวรรณคดีดั้งเดิมจากไตรภูมิพระร่วงสู่นวนิยาย และการพัฒนาเรื่องเล่าให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามบริบททางสังคมในสมัยปัจจุบัน ทำให้กลวิธีการเล่าเกี่ยวกับชาวหิมพานต์ต่างจากในอดีต สร้างความน่าสนใจ ชวนติดตามแก่ผู้อ่านได้ถือได้ว่าเป็นวิธีการสืบทอดวรรณกรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ศรีธัญภัทร์ บุญฮอก (2558, หน้า 223) ที่กล่าวถึงประเด็นการสืบทอดวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ว่าคือการผูกโยงเรื่องราวจากอนุภาคต่างๆ จนเกิดเป็นเรื่องใหม่

ที่แม้จะแตกต่างไปจากเดิมแต่ผู้อ่านก็ย่อมสัมผัสว่ายังมีเค้าบางอย่างจากอดีตอยู่ และ ศุภรัชชกุลมิตรอง (2564, หน้า 169-170) ที่กล่าวถึง การสร้างการ์ตูนแอนิเมชันเกี่ยวกับหิมพานต์ว่า เป็นวัฒนธรรมประชานิยมร่วมสมัย มีบทบาทหน้าที่ในการสืบทอดวรรณคดีโบราณของไทย โดยมีได้สืบทอดด้วยวิธีการผลิตซ้ำในรูปแบบและลักษณะที่เหมือนเดิมหรือผลิตซ้ำตามขนบนิยมของวรรณคดีดั้งเดิม หากแต่เป็นการสืบทอดและสร้างสรรค์วรรณคดีโบราณของไทย ด้วยการปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่างๆ ใหม่เป็นการผสมผสานระหว่างวรรณคดีไทยโบราณกับแนวคิดและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทันสมัย ทำให้ทุกคนธรรมดาสามารถเข้าถึงหิมพานต์ได้ง่าย

อนุภาคในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนมีลักษณะคล้ายกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทยทั่วไป แม้จะมีกลวิธีการประพันธ์ให้เนื้อเรื่องอยู่ในบริบทสังคมปัจจุบัน ตัวละครชาวหิมพานต์มีการปรับตัวใช้ชีวิตแบบคนในโลกปัจจุบันได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังมีการสร้างตัวละครในแบบเดิมกล่าวคือให้เป็นผู้มีฤทธิ์อำนาจวิเศษ ต้องการออกไปผจญภัยด้วยตนเอง หรือมีเหตุต้องพลัดพรากจากครอบครัว หลังจากนั้นจะต้องพบกับปัญหาต่างๆ และฝ่าฟันอุปสรรคนั้นจนผ่านพ้นไปด้วยดี ในตอนจบตัวละครเอกซึ่งเป็นฝ่ายธรรมะจะเป็นผู้ชนะ ได้รับรางวัลหรือไม่ก็ได้อยู่ครองคู่กับคนรักอย่างมีความสุข ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามต้องสำนึกผิดและกลับใจเป็นคนดีหรือไม่ก็ถูกลงโทษ นอกจากนี้ยังมีสิ่งของวิเศษที่มีอนุภาพช่วยลดบันดาลทุกสิ่งได้ตามที่ปรารถนา ซึ่งผู้เขียนได้ใช้อนุภาคเหล่านี้เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ รั้าใจ ชวนติดตาม สอดคล้องกับ วชิรวิษณุ มิ่งมูล (2553, หน้า 187) ซึ่งวิเคราะห์อนุภาคในนิทานคำกลอนเรื่องพระคาจูดว่า มีอนุภาคเหมือนกับวรรณกรรมนิทานเรื่องอื่นๆ ในภาคกลางเป็นจำนวนมาก มีการเลือกใช้อนุภาคให้เข้ากับเนื้อ เรื่องตัวอย่าง

เช่น เรื่องแก้วมณีในนิทานเรื่องอื่นๆ มีคุณสมบัติในการชุบชีวิต การใช้เหาะ หรือมีคุณสมบัติสารพัดนึก และมีโครงสร้างแบบจักรๆ วงศ์ๆ ที่คนไทยคุ้นเคย กล่าวคือมีการเรียนวิชา การพลัดพราก ผจญอุปสรรคการพยายามแก้ปัญหา และสุดท้ายแสดงให้ว่าการทำดียอมได้ดีการทำชั่วยอมได้ชั่วและธรรมะยอมเป็นฝ่ายมีชัย เน้นย้ำความนิยมอนุภาคเหล่านี้ในนิทานไทยโดยเฉพาะภาคกลาง ซึ่งนอกจากมุ่งความสนุกสนานแล้วยังมีบทบาทในการอบรม

สั่งสอนคนในสังคมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนกับนวนิยายเกี่ยวกับหิมพานต์เรื่องอื่นๆ

2. ควรจะมีการศึกษาความขัดแย้งที่ผสมผสานของตัวละครในนวนิยายประเภทอื่น

เอกสารอ้างอิง

- แก้วแต้ม (นามแฝง). (2557). นิมิตนาคา. บริษัทสถาพรบุ๊คส์.
 ณัฐกฤตา (นามแฝง). (2557). ร่ายรักกสินรา. บริษัทสถาพรบุ๊คส์.
 ประคอง นิมมานเหมินท์. (2551). นิทานพื้นบ้านศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ประจักษ์ สายแสง และ Truong Thi Hang. (2560). ทวิภาวะ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 9(1), 1-36.
 ผักบุ้ง (นามแฝง). (2557). มัถกะลีที่รัก. บริษัทสถาพรบุ๊คส์.
 พระญาติไทย. (2554). ไตรภูมิพระร่วง. ศิลปาบรรณาการ.
 ลิข (นามแฝง). (2557). มนตราราชสีห์. บริษัทสถาพรบุ๊คส์.
 วชิรวิษณุ มั่งมูล. (2553). อนุภาคในนิทานคำกลอนเรื่องพระคาวุต: การศึกษาเปรียบเทียบในนิทานไทย. วารสารดำรงวิชาการ, 9(1), 171-188.
 ศรัณย์ภัทร์ บุญอก. (2558). คติชนในนวนิยายของพงศกร [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ศุภรัช คลุ้มครอง. (2564). หิมพานต์: จากไตรภูมิภค สู่การ์ตูนแอนิเมชันสามมิติ เรื่องปังปอนด์ตะลุยโลกหิมพานต์. วารสารวรรณวิทัศน์, 21(1), 145-174. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/VANNAVIDAS/article/view/243189>
 สมเกียรติ รัชษ์มณี. (2558). การแตงนวนิยาย. สัมภาษณ์.
 สมะเรีย (นามแฝง). (2557). ครูทาล่าหัวใจ. บริษัทสถาพรบุ๊คส์.
 Truong Thi Hang. (2558). อาร์ตตีฟความขัดแย้งที่ผสมผสาน: กรณีศึกษาบุคลิกภาพของประธานาธิบดีโฮจิมินห์. ใน การประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประจำปี 2558 “สร้างสรรค์สังคมสู่ประชาคมอาเซียน” (หน้า 233-250). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
 Truong Thi Hang. (2562). กำเนิดพรหมจารี: กรณีศึกษาเปรียบเทียบนิทานเวียดนามเรื่อง “เสาะเสื่อ” กับ นิทานไทยเรื่อง “เท้าเต่า”. ลานนาการพิมพ์.